
Minder om I.C. I

Et stykke journalistik af

Kaj Munk

Udgivet i 2015. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

Minder om I.C. I

4

Minder om I.C. I

Minder om I.C. I

Minder om I.C.

Af Sognepræst Kaj Munk

I denne og en følgende Artikel, som vil findes i Jyllandsposten i Morgen, fortæller Kaj Munk nogle personlige Minder om I. C. Christensen.

HVOR KAN det være, at der pludselig udgives hele to Bøger om I. C. Christensen, nu saa længe efter at han er død? For I. C. Christensen er jo død. Han er et Navn i Historiebogen, som Børnene skal lære udenad, og han er et Minde hos nogle gamle Politikere, der lige lever endnu. Men Ungdommen i Landet er næppe klar over, om Christensen var en Seminarieforsstander eller en Auktionsholder.

Skuespillerens Tid er den, hvori han er paa Scenen. Det gaar ikke Politikeren stort bedre. Profeten, Tænkeren, Komponisten, den bildende Kunstner, Digteren er ikke i den Grad afhængige af deres Død. Skal Politikeren overleve sig selv, maa der have været et Stykke Profet i ham; han maa have haft en Idé eller i det mindste Idéer, der laa udover ham selv og hans Tid. Har han bare været dygtig til at vaske Tallerkener af, er han ude af Køkkenet den Dag, Herskabet fæster en ny Pige.

Dengang Tiden var I. C. Christensens, var Christensen ogsaa Tidens; ret meget mere drev han det ikke til. Det er ikke som med en Sagaskikkelse som Grundtvig, der egentlig lever stærkere iblandt os i Dag, end dengang han levede. Ham tyer vi stadig til. Hvergang der sker et eller andet, maa vi hen til *ham* og spørge: Hvad siger du nu til den Historie? og Hvordan skal vi tage paa den Situation?

Det er Ære værd at være af en saadan Gehalt, at Døden ikke betyder noget videre Afbræk i Ens Virksomhed. Men det er heller ikke at foragte at kunne udfylde en Plads midt i Dagens Krav. Vi har i dette Aarhundrede ikke ejet nogen Statsmand, der fyldte paa sin Post som I. C. Christensen. Og naar han nu med et atter optages paa Dagsordenen, skønt hans Stemme saa afgjort lyder fra en Epoke, der baade opløstes indvendig fra og endda brød sammen med et Brag, saa skyldes det ikke nær saa meget, hvad han sagde og hvad han gjorde, som *hvordan* han sagde og gjorde det.

Af Karakter, af Personlighed var han nemlig saadan, at vi ikke nok kan minde hinanden om i Dag, at ogsaa den Slags Mænd har Danmark fostret. Guds frygt, Ubestikkelighed, Frygtløshed, Ro, Redelighed, Nøjsomhed, Guds frygt igen var nogle af de stolte Navne, som stod paa den Sokkel, der bar hans Kæmpeskikkelse.

Meningen med disse Linier var i al Beskedenhed at drage et Par personlige Minder frem om den gamle I. C.

En lille ængstelig Student, gjort modig af sit Embede som Regensens Klokker, snirklede sig frem gennem Rigsdagens Korridorer og Kamre og endte min Sandten med at finde en

Mand (hvem kan det have været?), der skulde gaa ind og se, om Ministeren var der. Og der stod Hans Almægtighed pludselig ude paa den halvmørke Gang foran Studenten, der under stort Forbrug af Halsmuskler fik sit Ærinde forebragt. Hvad var det, der fik den travle Politiker til efter en Smule Vægning at love at komme til en Slobrokaften? Var det Regensens ophøjede Navn? Eller var det det, at Studenten behændigt fik indføjjet en Bemærkning om et forholdsvis frisk Julesamvær med Hr. Christensens lollandske Søn? - 5 Minutter i 8 den aftalte Aften stod I. C. Christensen i Regensens Port; han førtes op til Klokkerens Værelse og fik en Cigar og bragtes til Sæde. (De jordiske Levninger af Cigaren gemmes endnu venerabelt i en Konvolut i en dansk Præstegaards sikreste Skrivepultskuffe.) Saa begyndte Regensuret at slaa otte. Og Ministeren dunkede Slagene efter med sin Pegefingerkno mod Bordet som Tegn til Opbrud. Det akademiske Kvarter maatte ofres paa den Christensenske Præcisions Alter.

Hvad huskes af saadan en Aften? At vi Studenter var lykkelige ved at faa Lov til at hylde vort Lands store Søn, og han var lykkelig ved at modtage Hyldesten fra sit Lands unge Sønner.

Det gik med Tale og Sang og Kaffedrikning. Vor Gæst indledte med at fortælle Træk fra sin Barndom og Ungdom. "Der bliver da ikke refereret?" spurgte han forsigtig, da han kom ind paa Omtale af temmelig fortrolig Art. Var man lidt skuffet, da han sluttede? Var det lovlig jævnt, det, der var fremført, nu da en af os skulde op med sin færdige Tale med Sammenligning mellem to Vestjyllandssønner: vor Gæst i Aften og saa - Søren Kierkegaard?

Maaske var det jævnt. Og dog havde Christensen, Partipolitikeren, formet saa vægtig en Sætning som: "Ja, nogle af os siger æ, og nogen siger a, og andre nogen siger jeg, men allesammen siger vi jo vi." Og storladent havde han tegnet et næsten faustisk Billede af sig selv, staaende paa en Høj i Houen, i Solnedgangen skuende ud over Eng og Agre og Skov, hvor der i hans Barndom var Hede og atter Hede.

Og Klokkeren - med hvad Ord bragte han sin og Kammeraternes Tak? Kan han huske det nu, hen ved 20 Aar efter? Han har sandsynligvis sammenlignet den brede Gæst med Egetræet, knortet og kraftfuldt og med Pæleroden dybt i den danske Muld. "Men der er et, nogen af os i Aften særlig vil takke Dem for, Hr. I. C. Christensen, og det er, at De er en kristen Mand. Naar vi ser Dem træde ind i Holmens Kirke om Søndagen ret før Gudstjenestens Begyndelse og finde Deres Plads, føler vi Bondestudenter, at det kan være meget godt med de andre høje Herrer, der har regeret vort Land i de senere Aar, men i Dem er der Muld af vor Muld og Aand af vor Aand; vi hilser Dem med Mowglis Løsen: Vi er af eet Blod, du og jeg."

*

I Studenterforeningen sagde de om Christensen, at han klarede sig i Diskussionen ved at svare i Vest, naar man spurgte i Øst. I hvert Fald klarede han sig. Haanende kunde en Student ved hans Indtræden hviske til sin Sidemand: Nu skal vi have Sangbogen frem. Straks han stod paa Talerstolen, gav han et let Slag med Haanden: "Saa synger vi og stemte for med: "Jeg vil værge mit Land." Klapsalverne søgte han at standse ved afværgende

Smaavink med en Pegefinger, som slog han efter en Flue. Foredraget skred tungt fremad; man tænkte: Det gaar, saa længe han taler; men hvad under Diskussionen? Hvordan vil denne Mastodont klare sig mod Københavnernes lette Kavalleri? Da han saa fik Ordet efter utallige Angreb - ja, Elegance var der jo ikke Tale om, Charme vel ikke heller, men - paa mig virkede han som en Tank; han svarede ikke paa Angrebene, han maste blot ligefrem over Indsigelser og Argumenter, massiv og uvæltelig og udrejelig; hvor lidt eller hvor megen Ret Modstanderne havde, de laa alle kvasede, ikke under hans Sagligheds, men under hans Personligheds Vægt.

*

Hvad drog en Lollik til et Præsteembede i Vestjylland, et Land, ham saa ukendt som Ruslands Indre? Bl. a. I. C. Christensen. Den Jordbund, *han* var groet af, maatte det være værd at omplantes i. I. C. Christensen glemte ikke den unge Præst den festlige Aften, de havde delt sammen paa Regensen. Og da han tilmed en Tid blev Præst ogsaa i Stadil, mødtes de ikke saa sjældent. Det var utroligt, saa fuldkomment Christensen spillede Rollen som slet og ret pensioneret Degn i He, forhen Stadil. Dus var han med Bønderne, om Politik talte han aldrig; mest Jagthistorier og Familiebegivenheder og Minder fra den første Tid i Stadil. Til sidst glemte man helt, at han var andet, end hvad han gav sig ud for - og fik næsten et Chok, naar denne tilbageholdende Degn i det slidte Jakkesæt pludselig kunde bemærke: "Saadan sagde jeg engang til Kong Georg af Grækenland....."

*

Det kunde være saa spændende at være sammen med ham, at man brød Hensynet til, hvad han gerne vilde, for hvad man selv gerne vilde. Lærer Kristensen i Staby brasede paa: "Kan De forklare mig, Christensen, hvad det radikale Parti mener med sin sidste Manifestation?"

Saa trak I. C. Skalpen frem over Panden: "Nøj, jeg giver mig ikke af med at forklare, hvad andre mener."

Bedre Held havde den, der skriver disse Linier, med sig: "Gaar De nu ikke herhjemme og savner Rigsdagen, I. C. Christensen?"

"Det kan jeg forsikre Dem, jeg ikke gør." Og saa rejste han sig og støttede en Haand mod Bordet og talte ex cathedra: "Dengang jeg havde gennemført Forsvarslovene og Kirkelovene, havde jeg udrettet, hvad jeg vilde. Saa trak jeg mig tilbage. Alle disse Smaating med Love om dit og dat og Diskussioner om Uvæsentligheder bryder jeg mig slet ikke om."

*

Engang fortalte Johs. Poulsen mig, at han var kommet til at rejse sammen med I. C. Christensen paa en II Klasse op gennem Jylland. Paa sin fripostige Maade havde Poulsen da spurgt ham: Hvorfor sender De ikke Rigsdagen hjem og regerer Landet selv?

I. C. svarede ikke andet end: "Dertil behøvede jeg jo en Hær." Men jeg skulde kende ham daarligt, om han ikke havde garderet sig bag det Smil, der betød: "Hvem tror De egentlig er den største Idiot af os to, og hvem tror De, jeg tror er det?"

*

Men uden Smil, i fuldt Alvor, var det Svar, han engang gav mig i Stadil Skoles Spisestue, da jeg havde ytret nogen Tvivl om Parlamentarismens Muligheder for i det lange Løb at løse sine Opgaver: ”Der er jo,” sagde den gamle Parlamentariker, ”det gode, som gælder for enhver Regeringsform, at naar den er ved at overleve sig selv, da kommer der Reaktion.”

Hvor var de stolte af ham i Stadil! Det tør jo nok siges, at han havde overtruffet alle deres Forventninger. Den Bonde, der kom kørende med sin Kone til Kirke den Søndag, den nye Degn skulde tiltræde (og Degn betød jo at ringe med Klokken og synge i Kirken og andet sligt) og saa ham staa uden for Skolen og pege med Stokken og vise Anne Kirstine Skoleloddens Skel, holdt Hesten an og bød ”Velkommen til Stadil” og fik sit Tak og satte Øget i Gang igen: ”Han er ett svaar kjøen.” ”Ja, hvad saa hans Kuen?” Et Blik tilbage over Agestolen. Der stod han endnu og pegede; Jakken stumpede bag til, Skuldrene hængte en Smule, Maven havde Dimensioner, der ikke stod til Brystkassens, begge var paafaldende slidt og billigt klædt paa, og man vidste jo, at paa Eksamensbeviset stod der bare en II Karakter. Om Erkeenglen Gabriel havde aabenbaret sig i Kirkekoret og sagt den Stadil Bonde og hans Viv, at det var Danmarks vordende Konseilspræsident, Storkorsridder og 3 Kongers Minister, de var aget forbi - de havde ikke troet ham. For det er ikke nemt at huske, at Josef i Ægypten og Moses i Sivkurven er evigt aktuelle, lige saa godt fra Dagen i Dag som fra dengang.

*

For Resten lod somme af de Gamle i Stadil mig vide, at i det første i Aars Tid havde den nye Degn ikke været alt for vellidt overalt i sin Egenskab af Skoleholder. Hans Haand faldt tungt. Men snart gik det op for dem, at det var nødvendigt, om alt skulde i god Gænge.

Og det lod til at være Meningen, at det skulde det nu. Ikke begynde med at gøre sig vellidt, først respekteret, siden blive afholdt. Disciplinen i Skolen var forsømt og forfærdende. ”Jeg husker,” fortalte han mig, ”at en af de store Drengede bad om Lov til at gaa i Gaarden; men ude af Døren lukkede han den op igen paa Klem og pissede ind i Skolestuen. Saadan noget vilde jeg jo ikke have.” Det sidste blev sagt paa en Maade, saa man forstod, det var ligt med, at det heller ikke skete tiere. Men da Respekten først var vundet, kom Vellidtheden snart. Han var jo en Mand helt af deres egne, Kre Holgersen i Husted i Aulum har fortalt mig, at engang steg Vandet i Stadil Fjord saa uventet, at da I. C. kom ned paa Engene paa Jagt, stod Husted-Kreaturene i Vand; han hængte Bøssen fra sig og fik dem alle flyttet op paa det tørre; ”A tød de va møj gjoer a en Menister,” sagde den gamle Mand og græd.

Kaj Munk